

SZAKDOLGOZAT

LAJOS PETRA
ÓVODAPEDAGÓGUS BA SZAK

Kaposvár
2023

Magyar Agrár-és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Óvodapedagógus BA Szak

Az óvoda—iskola átmenet kérdésköre.

**A 2020-ban életbelépő rendeletmódosítás hatásai az óvoda—iskola
átmenetben.**

Belső konzulens: Szántóné Tóth Hajnalka

tanársegéd

Készítette: Lajos Petra

H1RD0D

nappali tagozat

Intézet: Neveléstudományi Intézet

Tanszék: Gyermeknevelési Tanszék

Kaposvár

2023

TARTALOMJEGYZÉK

1. Bevezető.....	4
1.1 A témaválasztás indoklása.....	4
1.2 A szakdolgozat célja.....	4
2. Szakirodalmi áttekintés.....	6
2.1 Az átmenet.....	6
2.2 Nemzetközi tapasztalatok az óvoda—iskola átmenetről.....	7
2.3 Az iskolaérettség, iskolakészültség.....	8
2.4 Törvényi háttér.....	10
2.5 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére.....	13
2.6 Az óvoda—iskola átmenetet segítő programok, jó gyakorlatok.....	15
2.7 Az óvoda—iskola átmenet hazai kutatásai.....	16
3. Kutatás.....	19
3.1 A kutatás célkitűzése, a kutatás kérdései.....	19
3.2 Módszer.....	19
3.3 Mintaválasztás.....	20
3.4 Alkalmazott módszer bemutatása.....	22
3.5 Eredmények.....	23
3.6 A kutatás összegzése.....	33
4. Összegzés.....	35
5. Irodalomjegyzék:.....	36
6. Táblázatjegyzék.....	38
7. Ábrajegyzék.....	38
8. Melléklet.....	39

1. Bevezető

1.1 A témaválasztás indoklása

Az iskolakezdés az életünknek egy meghatározó pontja. Az óvodáskorból iskoláskorba történő átmenet kifejezetten nagy hangsúlyt kap a gyermekek és a szülők életében egyaránt. Leendő óvodapedagógusként úgy vélem, hogy a gyermeknek a nevelésben eltöltött három-négy éve meghatározó lesz a jövőbeni életére, különösképpen az iskolai teljesítményére, ami a későbbiek folyamán az egész életére kihathat. Amennyiben nem érett az iskolára, hosszú távon ennek negatív hozadéka lehetnek, mint például a tanulási nehézségek, beilleszkedési gondok, magatartászavar, érzelmi és pszichés következmények. Az óvoda—iskola átmenet teljesen aktuális téma napjainkban. A gyermekeket izgatottsággal tölti el az iskola gondolata. Az átmenet viszont nem egy zökkenőmentes folyamat, fokozott figyelmet kell az óvodapedagógusoknak és a szülőknek is fordítani a gyermekekre, hisz az addigi megszokott környezetből való kiszakadásnak komoly következményei lehetnek. A 2020-ban életbe lépő rendelet szabályozza, korlátozza a rugalmas beiskolázást, ugyanis a tanköteles korú gyermekek tankötelezettségének halasztásáról szóló döntés 2020. január 1-én átkerült az Oktatási Hivatal hatáskörébe.

Középszkolai tanulmányaimat egy zalaegerszegi szakgimnázium pedagógia szakán végeztem, illetve emelt szinten érettségiztem pedagógiai ismeretekből. Ekkor hallottam először az óvoda—iskola átmenetről, valamint annak kérdésköréről, folyamatairól. Az egyetem másodévében pedig már több rálátásom is nyílt a témára az általános pedagógiai és didaktikai alapok című kurzus keretein belül. A téma iránti érdeklődésem kapcsán felvettem a specializáció keretein belül az óvoda—iskola átmenet modelljei és problémái és az átmenetek pedagógiai támogatása elnevezésű kurzusokat.

1.2 A szakdolgozat célja

Célom, a téma részletes tanulmányozása, ismereteim bővítése, emellett még szeretném megismerni a rugalmas beiskolázás korlátozásának hatásait az óvodapedagógusok szemszögéből. Célom elérése érdekében interjúkat készítettem az óvodapedagógusokkal, a válaszaikat összehasonlítottam, összegeztem és az eredményeket dolgozatomban prezentálom.

Áttekintettem a releváns szakirodalmakat, illetve a téma empirikus adatait. Dolgozatom fő része az empirikus vizsgálat. Ennek keretein belül 15 óvodapedagógust kérdeztem meg az óvoda—iskola átmenetről, annak kérdésköréről.

Dolgozatom első részében szeretném bemutatni az óvoda—iskola átmenettel kapcsolatos fogalmakat, az átmenet hazai kutatásait, törvényi rendelkezéseket/háttérrel, programokat, jó gyakorlatokat melyek az átmenetet könnyebbé teszik és a nemzetközi tapasztalatokat is. Mindemellett bemutatom az iskolaérettség ismérveit és a fejlődés jellemzőit óvodáskor végére.

A kutatási részben az óvodapedagógusok által megfogalmazott tapasztalatokat szeretném bemutatni. Vizsgálati módszerként a személyes mélyinterjú készítését tartottam leginkább megfelelőnek. Külön kérdőívet nem készítettem, egyedül magam részére volt egy példány, melyből feltettem az interjú kérdéseit az alanyoknak. Úgy vélem az óvodapedagógusok, jobban megnyílnak és szívesebben beszélnek szakmájukról, tapasztalataikról egy kötetlen beszélgetés keretein belül, sokkal oldottabb a hangulat, mintha egy kinyomtatott kérdés-sora kéne válaszolniuk. Kíváncsi voltam, hogy az óvodapedagógusoknak mi a véleményük, milyen tapasztalataik vannak az átmenetről. Érdekelt, hogy mennyi ideje dolgoznak óvodapedagógusként, mi a véleményük a rugalmas beiskolázást korlátozó törvényi háttérről, milyen átmenetet segítő programjaik, jó gyakorlataik vannak. Mindezek mellett az is nagyon érdekelt, hogy mennyire segíti munkájukat a szakemberek által alkotott szakvélemény.

2. Szakirodalmi áttekintés

2.1 Az átmenet

Az óvoda—iskola átmenet számos jogszabályi változtatáson ment keresztül az évek folyamán. A változtatásoknak a célja az, hogy a gyermekekkel szemben megfelelő bánásmód alakuljon ki. Azonfelül az is hangsúlyos a változtatások szempontjából, hogy az ismeretszerzési folyamat észrevétlenné, játékosabbá váljon, fontos, hogy a gyermekek az intézményekben élményekkel töltsenek fel. Az óvodapedagógusokban, napjainkban immár az a szemlélet él, hogy az óvoda intézménye nem kicsinyített iskola. Az óvodából iskolába való menetel meghatározó a gyermek, a gyermek szülei, illetve az intézmények számára úgyszintén (Nagy, 2017).

Az átmenetet kifejezésként javarészt úgy értelmezik, mint azt a folyamatot, amely következtében az egyik környezetből a másik környezetbe való váltás történik (Fabian, 2007).

Böddi a gyengéd átmenetről az alábbiakat mondta: az átmenet az, melynek során az iskolába lépés nagy változást idéz elő a gyermekek számára, amely érzelmileg és fizikailag is megviselheti őket. Felismerték, hogy nehéz lehet az alkalmazkodás a változásokhoz, így sok intézmény azon dolgozott, hogy a változás kevésbé vagy egyáltalán ne okozzon akadályt, hanem inkább készítse fel a gyermekeket és szüleiket az iskolába rájuk váró kihívásokra (Böddi, 2019).

Britto (2012) álláspontja alapján az átmenet három folyamat eredménye. Eszerint ha a gyermekek új tanulási közegbe lépnek és hozzá idomulnak, az ő családjaik megtanulnak kollaborálni egy szociokulturális rendszerrel, és az iskolák megteszik a megfelelő lépéseket az egyéni és társadalmi sokszínűséget képviselő gyermekek bevezetésére ebbe a rendszerbe (Britto, 2012).

Az eredményes óvoda—iskola átmenethez elengedhetetlenül szükség van az óvodapedagógusok, tanítók és a szülők partneri kapcsolatára, munkájára. A procedúrára többek között hatást gyakorolhat az is, hogy az előbb is említett óvodapedagógusok, tanítók és szülők hogyan vélekednek erről a periódusról, ezen belül a gyermekek iskolakészültségéről (Kálmán és Tóth, 2021).

Az átmenet célja az, hogy az iskola első két éve legyen az óvodás életforma meghosszabbítása. Az átmenet legyen fokozatos, de ne az óvodában történjen változtatás, hanem az iskolai életben (Bakony, 2020).

Fleisz-Gyurcsik *A hazai publikált óvoda—iskola átmenetet segítő gyakorlatok szisztematikus áttekintésében* (2021) írt arról, hogy az iskola és óvoda intézményei közt több eltérés

figyelhető meg, melyek nehezebbé teszik az óvoda—iskola átmenetet. Az átmenetek megkönnyítése érdekében több szakirodalom is napvilágot látott. Más országok oktatási rendszere határozottan eltérhet egymástól. Ezáltal az is más, hogy a gyermekek mely életévükben kezdik meg az iskolát, emellett az is más milyen tudást, értékeket visznek magukkal az óvodai intézményből (Fleisz-Gyurcsik, 2021).

Magyarországon az óvodák működését, életét az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja (2012) határozza meg, azon belül a hangsúlyt az egészséges életmód alakítására, az érzelmi, erkölcsi, és értékorientált közösségi nevelésre, végül az anyanyelvi, értelmi fejlesztésre, nevelésre fektetik (Fleisz-Gyurcsik, 2021).

Fleisz-Gyurcsik (2021) tanulmányában írt arról is, hogy a 2019-es szabályozás előtt az óvodapedagógusok nagy szerepet játszottak abban, hogy eldöntsék a gyermekek iskolaérettek-e avagy sem. Az óvodapedagógusok mellett még a szülőknek, illetve az intézményvezetőknek is nagy szerepük volt abban, hogy megítéljék a gyermekek iskolaérettségét (Fleisz-Gyurcsik, 2021).

2.2 Nemzetközi tapasztalatok az óvoda—iskola átmenetről

Golyán Szilvia (2013) egy tanulmányában írt az óvoda—iskola átmenet tapasztalatairól, Európai viszonylatban. Az Egyesült Királyságban a többi európai országgal szemben öt éves korban kezdenek meg a gyermekek az iskolát, esetleg akár már négy éves korukban is, ha abban az évben mikor az iskolát kezdik, betöltik az öt éves életkorukat. Angliában és Walesben az iskola előtt nincs állami nevelési rendszer. A szülők a három és öt év közti gyermekeiket vagy óvodába, vagy iskolába (nursery classes) vihetik, a legtöbb óvoda díjmentes (Golyán, 2013).

Angliában az ötéves kori iskolakezdés az időben egészen 1870-ig nyúlik vissza, az akkoriban hatályos oktatási törvényhez. A korai beiskolázás mellett szóltak azok az érvek, miszerint a hátrányos helyzetű gyermekeket ki akarták emelni a családokból, illetve a nem megfelelő utcai körülmények, valamint ha a gyermekek korábban kezdték az iskolát, előbb kerülhettek a munkaerőpiacra (Sharp 2002, idézi Golyán 2013).

Dániában az iskola előtti nevelésnek, számos verzióját különböztetik meg. Vannak önkormányzati gyermekmegőrzők/napközi otthonok, illetve vannak magán gyermekmegőrzők illetve napközi otthonok is. A bölcsődékbe a gyermekeket egytől hároméves korig várják, az óvodába pedig háromtól öt-hat éves korig. A nulladik osztály, a gyermekeket az iskolai létre készíti fel, kiemelve a társakkal való együttműködést, mindez a Folkeskole szerkezetében. A Folkeskole tartalmazza mind a 10 évet, melyben a gyermekek tankötelesek, hattól

tizenhat éves korukig. A gyermekek abban az évben válnak tankötelessé, mely év augusztus elsejéig betöltik a hatodik életévüket. Mindez a szülők kérésétől is függhet, hisz ezt meghosszabbíthatják egy évvel, indokolt esetben (Golyán, 2013).

Németországban a beiskolázást megelőzi a „Kindergarten” avagy az óvoda intézménye, ahol a gyermekek háromtól hatéves korukig vehetik igénybe a nevelést, viszont ez nem kötelező. Németországban minden hatodik életévüket betöltött gyermekeknek iskolai nevelésben kell részt venniük egészen tizenhat éves korukig. Németországban a tankötelezettséget nem kötik a gyermekek fejlettségéhez, minden gyermeknek hat éves kortól kötelezően kell az iskola intézményébe járnia (Golyán, 2013).

Spanyolország oktatási rendszerét képezi az iskola előtti nevelés, mely több szakaszra oszlik el, ezek egyike sem kötelező. Az egyik szakasz hároméves korig, a másik háromtól hatéves korig tart. Az általános iskolai oktatás, további három szakaszra oszlik, az egyik hattól nyolc éves korig tart, a másik nyolctól tíz éves korig, a harmadik tíz éves kortól tizenhárom éves korig tart. Kötelező az oktatás hattól tizenkét éves korig a gyermekeknek, emellett ingyenes is (Golyán, 2013).

Franciaországban a gyermekek kettő éves kortól járhatnak óvodába, mely nem kötelező. Az általános iskolai oktatás hattól tizenegy éves korig tart. Segítve a sikeres átmenetet, az óvoda utolsó éve iskolaalapozó jellegű. Az öt tanulással eltöltött év, további két szakaszra osztható. Az első szakaszban az első év előkészítő, a második év az általános iskola első éve, a második szakasz pedig az iskola további három évéből áll (Golyán, 2013).

Írországnak az előzőleg felsorolt országoktól különbözve nincsen iskola előtti nevelési/oktatási intézménye. A tankötelezettség hattól tizenhat éves korig tart. A gyermekek már négy éves koruktól járhatnak alsó tagozatos iskolába. A négytől hatéves korosztály számára nagyrészt iskolaelőkészítő foglalkozások vannak, az iskolai környezetekben nincsenek olyan tárgyak, melyek a gyermekeket az óvodára emlékeztethetnék (Golyán, 2013).

2.3 Az iskolaérettség, iskolakészültség

A *Pedagógiai Lexikon* (1997) szerint az iskolai életre való felkészültséghez, iskolaérettséghez szükségesek a testi, értelmi és szociális képességek megfelelő fejlettségi szintje, mindez eredményezheti az eredményes iskolai munkát. A gyermek fejlettsége és életkora figyelembevételével történik a beiskolázás (Báthory és Falus, 1997).

Nagy (1980) azonban úgy vélekedett, hogy az iskolára való érettség helyett jobb az iskolára való felkészültség szókapcsolatot alkalmazni, abban az esetben, ha a személyiség sokrétű, szerteágazó vizsgálatát végezzük az iskolára való viselkedésbeli és ismeretbeli felkészültség aspektusából (Nagy, 1980).

Szabó is (1979) az előbbi perspektívát részesíti előnybe. Ő azt hangoztatja, hogy az iskolára való érettség a gyermekek személyiségének harmonikus fejlődésének köszönhető. Véleménye szerint a fejlettség a kulcs ahhoz, hogy az iskolai tevékenysége a gyermekeknek eredményes legyen (Szabó, 1979).

Mérei és Binét (1981) egyöntetűen javasolják, hogy az iskolaérettség fogalma helyett az alkalmasság kifejezést használják (Mérei és Binét, 1981).

Hains és társai (1989) egy kérdőív segítségével tárták fel, hogy melyek a hangsúlyos készségek képességek az óvodapedagógusok és a tanítók véleményére alapozva. A kérdőíveket az óvodapedagógusok, illetve a tanítók értékelték egy háromfokú skálán, a kérdőívtételeket további kilenc csoportra osztották. Az első csoportba az alapvető kognitív készségek/képességek, illetve a finommotoros tényezők kerültek. A második csoportba a nyelvi készségek kerültek a középpontba, melyet további két részre osztottak, az egyik a beszédértésre a másik a nyelvhasználatra vonatkozik. A következő, harmadik csoportba a függetlenség szegmenseit sorolták. Külön csoportba kerültek az egyéni feladatvégzéssel kapcsolatos készségek. További négy csoportba találhatóak a nevelői rendelkezések teljesítésével, a cselekvések közötti problémamentes váltással, a közösségi interakcióval, valamint az osztályban/csoportban tanúsított magaviselettel összefüggő tényezők, ezek mind önálló csoportot alkotnak (Hains és társai, 1989).

Docket és Perry (2002) a pedagógusok és a szülők perspektívájából vizsgálták az iskolára való felkészültséggel kapcsolatban. Az érkezett válaszokat nyolc csoportba sorolták. Az első csoport az iskolai intézménybe lépéshez való fontos elemeket tartalmazza. A második csoport az iskolához kötődő beállítódásra fekteti a hangsúlyt, gondolva itt az iskolatársakra, a tanárookra valamint az intézményhez való alkalmazkodásra. Külön-külön csoportokat hoztak létre a tanuló intézmény és oktatás iránti beállítottságára, emócióira, az önellátással és felelősségtudattal kapcsolatos készségeikre, az előírás elengedhetetlen betartására és az intézmény követelményeinek teljesítésére, emellett a tanulók testi jellemzőire. Az ezt követendő csoportban a gyermekek családi háttereinek összetevői szerepelnek. Az utolsó csoportban az ismeretszerzési milliő szerepel (Docket és Perry, 2002).

Az iskolakezdés megnehezíti a szülők, illetve a pedagógusok dolgát is az óvodáskor végéhez közeledve. Sok esetben a gyermekeket a Pedagógiai Szakszolgálatban vizsgálják,

hogy alkalmasak-e az iskolakezdesre. Az említett vizsgálatot nem minden gyermek esetében kéri, csak ahol fennállhat valamilyen képességzavar. Lakatos (2003) mozgásvizsgáló tesztet mutatott be, melyet több vizsgálat alapján állított össze. A vizsgálat további öt tesztből áll. Ezek vizsgálják az idegrendszer érettségét, a mozgást, a testképet, testsémát, térbeli tájékozódást, a taktilis érzékelést és a ritmusérzékenységet. Öt éves korban mérhetőek fel a gyermekek, értékelésük meghatározott pontrendszerben történik, ez alapján százalékolnak és döntenek el, hogy a gyermekek iskolaérettek-e avagy további fejlesztések szükségesek-e számukra (Lakatos, 2003).

29 lépésből álló vizsgálatot dolgozott ki Kulcsár (1995). A vizsgálat a mozgáson alapul, sokoldalú felmérést végez. A vizsgálati módszer alapjai az idegrendszeri sérülések, melyek tanulási zavarokat okozhatnak, mint a diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia. Ennek vizsgálata, esetleges fejlesztése a mozgással lehetséges. A vizsgálatok a nagymozgás, a koordináció és az iránykövetés fejlesztéseit mozgósítják (Kulcsár, 1995).

Az intelligencia mérésére az egyik legnépszerűbb teszt a Simon-Binet féle intelligencia teszt. Ez az intelligencia teszt az általános intelligenciát méri, illetve a részképességeket is egyaránt. Olyanokat, mint az emlékezet, képzelet, figyelem, megértés, megfigyelés, önkritika, önellenőrzés és a gondolati következtetés (Bass, Borbély, Jászberényi és Sarkadi, 1989).

Torda (1989) a következőképpen vélekedett a Goodenough-féle rajztesztről: a gyermekek intelligenciáját egy új oldalról próbálta megközelíteni, pontosabban a részleteken, az arányokon, a motoros koordináción és a formakifejezésen keresztül. A tesztet egyszerűen lehet használni, hiszen a gyermek számára, olyan utasítást kell adni, hogy rajzoljon egy hölgyet vagy egy urat. Elvégzése után a kiértékelés sem vesz igénybe nagy időintervallumot. Fontos, hogy a gyermeknek jelen vizsgálatnál nincs kudarcélménye, hiszen a mindennapjai során is végzi ezt a tevékenységet (Torda, 1989).

2.4 Törvényi háttér

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 45. bekezdése szerint ¹Magyarországon az említett törvény szerint minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettségét teljesíteni. A törvény szerint azok a gyermekek, akik az adott év augusztus 31-ig hatodik életévüket betöltik kezdhetik meg az iskolát, válnak tankötelessé. Viszont a szülők egy kérvény benyújtása által, illetve az engedélyező szerv döntése

---

¹ Lásd: 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>)

alapján a gyermek további egy évig óvodai nevelésben maradhat. Szülői kérelem hiányában a gyermek tankötelezettsége megkezdésének halasztását a gyámhatóság is kezdeményezheti. A szülők és bizonyos esetekben a gyámhatóság a kérelmüket az iskolakezdés évében január 18-ig nyújthatják be. Ha a szakértők a szülői kérelem benyújtása előtt úgy ítélik meg a gyermeknek szüksége van még egy nevelési évre, a szülői kérelem benyújtására nincs szükség. A szülő kérelme a kérelméhez csatolhatja a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai dokumentumokat is. A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 1. § ²szerint a törvény célja egy olyan köznevelési rendszer megteremtése, mely segíti a gyermekek harmonikus testi, lelki és értelmi fejlődését, különböző képességek, készségek fejlesztése révén. Kiemelt célja, hogy a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadást megakadályozzák, emellett a tehetséggondozásra is kiemelt figyelmet fordítanak.

A köznevelési törvény ³értelmében az óvoda felveheti azt a gyermeket is, aki a harmadik életévét még nem töltötte be, de a felvételétől számított fél éven belül betölti, feltéve, hogy minden, a településen, fővárosi kerületben, vagy ha a felvételi körzet több településen található, az érintett településeken lakóhellyel, ennek hiányában tartózkodási hellyel rendelkező hároméves és annál idősebb gyermek óvodai felvételi kérelme teljesíthető.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt. A jegyző, valamint a szülő kérelmére és az óvodavezető illetve, a védőnő egyetértésével, a gyermek jogos érdekét figyelembe véve, az ötödik életév betöltéséig felmentést adhat a kötelező óvodai nevelés alól, ha a gyermek családi körülményei, képességeinek kibontakoztatása, sajátos helyzete indokolja.

Magyarországon minden gyermek köteles az intézményes nevelés-oktatásban részt venni, tankötelezettséget teljesíteni. A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, legkésőbb az azt követő évben tankötelessé válik. Az a gyermek, akinek esetében azt a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodában részesül ellátásban, és ezt követően válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik.

---

²Lásd: 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>)

³ Lásd: 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv>)

A köznevelési törvénynek bizonyos szakaszai azonban módosultak, melyek 2020. január 1-én kerültek bevezetésre. A Kormány 275/2019. (XI. 21.) rendelete⁴ az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról mely az iskolába lépés feltételeit módosította:

44/A. § (1) A (2) és (3) bekezdésben foglalt kivétellel a tankötelezettség megkezdése alóli felmentéssel kapcsolatos hatósági eljárásban a Hivatal általi kirendelés esetén szakértőként az EMMI rendelet szerinti azon járási szakértői bizottság jár el, amelynek a működési területén a gyermek lakóhelye, ennek hiányában, vagy ha az nem állapítható meg, a gyermek tartózkodási helye található, vagy amelynek a területén a gyermek intézményes ellátásban részesül.

Ha a kérelem benyújtását megelőzően megállapításra került a sajátos nevelési igény ténye, akkor a hatósági eljárásban szakértőként az EMMI rendelet szerinti azon megyei szakértői bizottság jár el, amelynek a működési területén a gyermek lakóhelye, ennek hiányában, vagy ha az nem állapítható meg, a gyermek tartózkodási helye található, vagy amelynek a területén a gyermek intézményes ellátásban részesül.

A hatósági eljárásban szakértőként az az EMMI rendelet szerinti mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), illetve beszéd fogyatékos megállapítására jogosult szakértői bizottság jár el, amely a sajátos nevelési igény tényét a kérelem benyújtását megelőzően megállapította. A szakértői vizsgálat időpontjáról szóló értesítést a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított öt napon belül meg kell küldeni a szülőnek. A szakértői vizsgálat időpontját a szakértői bizottság a vizsgálat kezdeményezésére irányuló kérelem megérkezését követő naptól számított tizenöt napon belüli időpontra tűzi ki. Ha a szülő a szakértői vizsgálat időpontjában önhibájából nem jelenik meg, további vizsgálati időpont biztosításának mellőzésével a szakértői bizottság a vizsgálat elmaradásáról és annak okáról értesíti a Hivatalt. Emellett, ha a szülő a szakértői vizsgálat időpontjában önhibáján kívül nem jelenik meg, további egy alkalommal kell számára vizsgálati időpontot biztosítani az elmulasztott vizsgálati időpontot követő naptól számított öt napon belüli időpontra. A szakértőként kirendelt szakértői bizottság szakértői véleményét a Hivatal eljárásának megindításától számított 30 napon belül megküldi a Hivatalnak.

---

⁴ Lásd: A Kormány 275/2019. (XI. 21.) Korm. rendelete az óvodába járással és tankötelezettséggel kapcsolatos egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról <https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/fcabd43777db02f94873c5ed204f6f7091ee04ec/letoltes>

A másik meghatározó dokumentum, a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet⁵, mely szabályozza az intézmények működését. A 6.§ az óvodai pedagógiai programról, a 7.§ az iskolai pedagógiai program elkészítéséről és annak tartalmi elemeiről rendelkezik. A 21.§ a tankötelezettség megkezdésének feltételeit tartalmazza, mely szerint a gyermeknek az értelmi, lelki, szociális és testi fejlettségének állapota érje el az iskolai élet megkezdéséhez szükséges szintet. 24.§: A kötelező felvételt biztosító intézmény kijelöléséről, azzal kapcsolatos előírásokat tartalmaz. A 63.§ az óvodás gyermek fejlődésével kapcsolatos szabályokat fogalmazza meg, miszerint a gyermek fejlődését folyamatosan követni és rögzíteni kell, illetve a szülőt a gyermeke folyamatos fejlődéséről tájékoztatni kell.

15/2013. (II.26.) EMMI rendelet⁶a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről a következőket írta a 17. § első bekezdésében: a szakértői bizottság a szakértői véleményben tesz javaslatot a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló ellátására, az ellátás módjára, formájára és helyére, a szükséges szakemberekre és annak feladataira. A szakértői véleménynek tartalmaznia kell az adott nevelési év szeptember 1. és január 15. napja közt elvégzett vizsgálatoknál az ötödik életévüket betöltött, de hat évesnél fiatalabb sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek esetében javaslatot a tankötelezettség teljesítésének következő tanévtől történő megkezdésére vagy további egy év óvodai nevelésre.

2.5 A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

A fejlődés jellemzőit óvodáskor végére a 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet tartalmazza, mely az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról rendelkezik.⁷

A kormányrendelet szerint, a gyermekek többsége az óvodáskor végéhez érve eléri a megfelelő fejlettségi szintet. A gyermekek az óvodáskor végén belépnek az átmenetnek abba az állapotába, melyben már az iskolában tartózkodva, az óvodásból iskolássá válik. A rugalmas beiskolázás az életkor figyelembevételével mellett lehetőséget ad a fejlettség szerinti iskolakezdés is.

Az óvodáskor végénél az alábbi feltételek megléte szükséges, ezek a következők: testi, lelki és szociális érettség, amelyek egyaránt szükségesek az eredményes iskolai munkához:

---

⁵ Lásd: 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200020.emm>)

⁶ Lásd: 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1300015.emm>)

⁷ Lásd: 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról (<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200363.kor>)

A testileg egészségesen fejlődő gyermek hatéves korára eljut az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányai, illetve megkezdődik a fogváltás. Teste arányosan fejlett, teherbíró, mozgása összerendezettebb, harmonikus finommozgásra képes. Mozgását, viselkedését, testi szükségletei kielégítését szándékosan irányítani képes.

A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekek az óvodáskor végére nyitott érdeklődésükkel készen állnak az iskolakezdésre. A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket az iskolai tanulás megkezdéséhez. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Különös jelentősége van a téri észlelés fejlettségének, a vizuális és az akusztikus differenciációnak, a téri tájékozottságnak, a térbeli mozgásfejlettségnek, a testséma kialakulásának. A lelkiileg egészségesen fejlődő gyermekeknél megjelenik az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés. Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartalma, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele. Megjelenik még a cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mindemellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van. Az egészségesen fejlődő gyermekeknek kommunikációja érthető, folyamatos, gondolataikat, érzelmeiket mások számára érthető formában, életkoruknak megfelelő tempóban és hangsúllyal tudják kifejezni. Minden szófajt használnak, különböző mondat-szerkezeteket, mondatfajtákat alkotnak, tisztán ejtik a magán- és mássalhangzókat. Elemi ismeretekkel rendelkeznek önmagukról és környezetükről; tudják a saját nevüket, lakcímüket, szülei foglalkozását, felismerik a napszakokat; ismerik és gyakorlatban alkalmazni tudják a gyalogos közlekedés alapvető szabályait; ismerik a lakóhelyüket, a környezetükben élő növényeket, állatokat, azok gondozását és védelmét; felismerik az öltözködés és az időjárás összefüggéseit. Ismerik a viselkedés alapvető szabályait, kialakulóban vannak azok a magatartási formák, szokások, amelyek a természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükségesek; elemi mennyiségi ismereteik vannak.

Az óvodáskor végére a gyermekek szociálisan is éretté válnak az iskolára. A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekek készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képesek a fokozatosan kialakuló együttműködésre, a kapcsolatteremtésre felnőtten és gyermektársaikkal. A szociálisan érett gyermekek egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni, késleltetni tudják szükségleteik kielégítését, feladattudatuk kialakulóban van, s ez a feladatok megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében nyilvánul meg ezt a tevékenységet kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja.

Az óvodai nevelés célja a hároméves kortól kötelező óvodába járás ideje alatt a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a fentiekben leírt fejlettséget. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

2.6 Az óvoda—iskola átmenetet segítő programok, jó gyakorlatok

Fleisz-Gyurcsik *a hazai publikált óvoda—iskola átmenetet segítő gyakorlatok szisztematikus áttekintésében* (2021) írt arról, hogy mely gyakorlatok segítik az átmenetet. Az egyik meghatározó gyakorlat, amit megnevezett a DIFER Programcsomag. A DIFER a PREFER program fejlesztése által jött létre. A DIFER Programcsomagnál nagyrészt az elemi készségek fejlesztésén van a hangsúly. Az elemi készségek közé tartozik az írásmozgás-koordináció; a beszédhanghallás; a relációszókincs; az elemi számolási készség; a tapasztalati következtetés; a tapasztalati összefüggésmegértés, illetve a szocialitás egyaránt (Fleisz-Gyurcsik, 2021).

Az Óvodaiskola programmal már az 1980-as években foglalkoztak, a programról sok kísérletezés után Mihály (1999) úgy vélekedett, hogy az Óvodaiskola az intézményváltásra, illetve az átmenetre fókuszál. Az átmenetet többek között az érzelmi biztonság kialakításával segíti, azon belül azonos tárgyi, környezeti és személyi feltételek megteremtésével az iskolában, emellett hasonló módszert alkalmaznak az átmenet megkönnyítésére egyaránt (Mihály, 1999).

A másik átmenetet segítő program, a Kudarc nélkül az iskolában, melyet az 1980-as évektől kezdődően dolgoztak ki. A program fókuszában a neurológiai, gyógypedagógiai, neveléslélektani tényezők állnak. A program kísérleti szakaszában a nagycsoportos óvodás gyermekek fejlődését az alábbi öt szempont szerint követték: a pontos és differenciált vizuális észlelés, a hallott információk pontos észlelése és megkülönböztetése, az összerendezett finom- és nagymozgások, a rövidtávú vizuális- és verbális emlékezet és a figyelem fenntartása. A tanulmányozás során rájöttek, hogy az ismeretszerzés sikerességét milyen emocionális funkciók eredményezték, emellett még arra is ráébredtek, hogy a tanulásbeli problémákat mely fejlettségbeli lemaradások okozhatják (Balázsné, Porkolábné, Szaitzné, 2009).

A Lépésről Lépésre programot világszerte alkalmazzák. Kidolgozása Észak-Amerika pszichológusaihoz, pedagógusaihoz köthető, határozottan gyermekközpontú program. Ha-

zánkban egészen a reformpedagógiához vezethető vissza Hunyady (1998) véleménye szerint. A programban, több addigi pedagógiai elem, vélekedés beépül, mint a Montessori-pedagógiájából ismert elemek, Freinet-pedagógia elemei, Rogersi elvek, illetve Waldorf-pedagógia alapjai, valamint megjelenik még Jean Piaget munkássága is. A programban a gyermekek egyéni szorgalmuknak köszönhetően szerzik új ismereteiket, kialakított óvodai és iskolai tevékenységi sarkok által, az új ismereteket csoportokban sajátíthatják el. Az átmenetet többek között megközelítésében, módszertanában, képességfejlesztésben és a környezeti feltételekben hasonló pedagógiai modellel segítik elő (Hunyady, 1998).

1994-ben a Lassított iskolakezdési programot dolgozta ki, Hamrák Anna (1994). A program a tevékeny részvételen, egyéni feladatvégzésen, biztonságos milliön, és szituációs játékba ágyazott cselekedeteken alapul (Hamrák, 1994).

Az óvoda—iskola átmenetben, az óvoda fő tevékenységi formáját a játékot felváltja az iskolában a tanulás. Első osztályban még játékos, mozgásos módon valósul meg az oktatás, később pedig már a szándékos tanulás kerül a középpontba. Az óvoda intézményében a gyermekek választhatják meg, hogy kivel, mikor, mit szeretnének játszani, viszont az iskola intézményében 45 perces kötött tanórák vannak érvényben. Az óvodában a készségek fejlesztése komótos tempóban megy révbbe, ezzel ellentétben, az iskolában a tanulás, oktatás meghatározott időkeretben zajlik, emellett a követelményrendszer is határozottan megváltozik. Az iskolában a gyermek teljesítménye kerül előtérbe (Fleisz-Gyurcsik, 2021).

2.7 Az óvoda—iskola átmenet hazai kutatásai

Golyán (2013), doktori értekezésében arról ír, hogy milyen volt a 19. századi Magyarország köznevelése. Kezdetekben Magyarország még nem volt készen a fejlődést kívánó intézkedések befogadására, megvalósítására. Mindezek ellenére Brunszvik Teréz Budán megalapította Magyarország első óvodáját Pestalozzi szemléletére épülően. Majd megalapult az első kisgyermekiskola is, melyben három korcsoportra voltak osztva a gyermekek. Akkor az óvodai nevelés inkább hasonlított az elemi iskola szintjére, hiszen a tanulás volt a tevékenységek központjában, mint fő tevékenységi forma. Mindezekből kifolyólag játékok helyett, iskolai tanszerek voltak megtalálhatóak a helyiségekben (Golyán, 2013).

Ney (1846) felfedezte, hogy az óvodás korú gyermekek életében nem a tanuláshoz kéne lennie az elsődleges tevékenységi formának. A következőképpen vélekedett: a kisdédóvó intézet nem iskola, ezért annak a feladata nem a tanítás, hanem inkább a fejlesztés, illetve a tehetségeknek előkészítése az iskolára (Ney, 1846).

A 19. század végére már sokkalta jobban elkülöníthetővé vált az óvoda és az iskola intézménye. Az 1891. évi kisededóvról szóló XV. törvénycikk az 1. § szerint: a kisededóvás feladata az, hogy míg a gyermekek szülei távol vannak, a gyermekeket megvédjék az esetleges veszélyektől a kisededóvók. Másrészt a kisededeket a rendre és tisztaságra szoktassák, valamint fejlettségükhöz, és korukhoz képest fejlesszék. Emellett testi, szellemi és erkölcsi fejlődésükben a kisededóvók segítsék a gyermekeket (Golyán, 2013).

Az első világháború után a gyermekek háromtól hatéves korukig kisededóvókba jártak, majd azt követően elemi iskolákba, a kisededóvók előkészítők voltak az elemi iskolák számára. Imre (1928) úgy fogalmazott, hogy sokan tévednek arról, hogy az előkészítés mit jelent. Ennek következtében javaslatokat tettek arra, hogy jó lenne, ha az elemi intézmény anyagának kis részét megkezdenék már óvodában. Imre (1928) azt nyilatkozta, hogy mindennek megvan a maga ideje és helye, a tanítás ideje ne a kisededóvás intézményeiben kezdődjenek, hanem az elemi iskolákban (Imre, 1928).

Angyal Malvin (1928) is felfedezte az óvoda—iskola átmenetének fontosságát, azt mondta, hogy az óvodát látogató gyermekek két csoportra voltak osztva. Az iskolába készülő gyermekek érdekében azonban célszerű volt, hogy minden év márciusától kezdve kialakuljon egy harmadik csoport (Angyal, 1928).

Angyal (1928) a fentebb említett harmadik csoportról azt is mondta, hogy fontosnak tartja azt, ha ebben a csoportban levő gyermekek már elkezdenék magukat az iskola rendjéhez szoktatni és ahhoz, hogy rendezetebben viselkedjenek. Mindemellett fontosnak tartotta a beszélgetést az iskoláról annak követelményeiről, céljairól, a tanítókról, az oktatásról. A tanítókat is mozgósította, hogy látogassák meg a leendő első osztályosokat főleg május, június hónapban, így nem lesz szeptemberben ismeretlen a tanító a gyermekek számára. Mindez hatalmas előrelépés az óvoda, iskola kapcsolatában, az átmenetében, együttműködésében egyaránt (Angyal, 1928).

A kisededóvról szóló 1953. évi III. törvény a napközi otthonos óvodák szervezését szorgalmazta. Az 5. paragrafus szerint az óvodákba a harmadik életévüket betöltött, testileg és szellemileg egészséges gyermekeket vehették fel, egészen hatéves korukig. A harmadik életévük betöltése előtt már fél évvel is óvodába léphettek a gyermekek abban az esetben, ha a szülők dolgoztak. 1954-ben a közoktatáspolitikai fő feladatuként jelent meg a beiskolázási arány növelése. Akkoriban alsó tagozatokban azt vélték felfedezni, hogy az első osztályokban a legnagyobb az évisméltési arány. A szülők sok esetben kérvényezték a Művelődési Minisztériumnál gyermekük iskolába menetelét, ha szeptember 1-re már betöltötték a

hatodik életévüket. A szülők kérvényüket orvosi igazolással támasztották alá (Golyán, 2013).

3. Kutatás

3.1 A kutatás célkitűzése, a kutatás kérdései

Kutatásom célja, feltárni a rugalmas beiskolázást korlátozó rendelet (275/2019-es Kormányrendelet) hatásait az óvónők körében, mélyinterjúk segítségével. Az is célom, hogy megismerjem az ő véleményüket a témában, emellett szeretném felfedezni/feltárni az ő vélekedésüket az átmenetről, a beiskolázásról és arról a rendeletről, mely a beiskolázást befolyásolja.

Kutatásomban, arra kerestem a választ, hogy bizonyos települések óvodáiban az óvodapedagógusoknak mi a véleményük a rugalmas iskolakezdés változásairól, valamint a 2020-ban életbelépő rendeletmódosításról. Emellett szerettem volna utánajárni, hogy a rendelet segíti-e az óvoda—iskola átmenet megkönnyítését.

Három kutatói kérdés köré építettem fel kutatásom:

- Az óvodapedagógusok, hogy vélekednek a rugalmas beiskolázásról?
- Hogyan járul hozzá az óvodapedagógusok szakmai kompetenciájához az Oktatási Hivatal szakértői által alkotott szakértői vélemény?
- Hogyan segíti az átmenetet a rendeletmódosítás, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolta?

3.2 Módszer

Kutatási kérdéseimet interjú készítés módszerével válaszoltam meg. A mélyinterjúk során az interjúvolt résztvevő a saját releváns gondolatait oszthatja meg az esedékes témában, a feltett kérdésekre válaszolva. A mélyinterjúk során érdemes olyan embereket felkeresni, meginterjúvolni, akik az adott témában jártassak, vannak lényeges megnyilvánulásai abban. Ennek az ideje 30 percre tehető, természetesen ez függ a válaszok hosszától, illetve a kérdések számától is, ugyanakkor ez nem befolyásoló tényező azon szempontból, hogy az előre meghatározott kérdéseket spontán kérdésekkel is ki lehet egészíteni. Fontos, hogy az interjú ne legyen az említett 30 percnél hosszabb, hisz a dekoncentrálttság illetve a fáradtság miatt előnytelen eredményeket hozhatna. Egy szakdolgozati kutatás elkészítéséhez 10-15 mélyinterjúra van szükség. A mélyinterjúkat lényeges logikusan felépíteni, ezért először is fontos tájékozódni a témában/témáról, emellett szükséges a releváns szakirodalmak elolvasása, feldolgozása. Ezek alapján lehet meghatározni a kérdéseket, és azok sorrendjét, majd megkeresni a témához alkalmas embereket és közölni velük a mélyinterjú témáját/ kérdéseit. A mélyinterjúkat lehet rögzíteni hangfelvétel formájában ha az interjú alanya beleegyezik, illetve lehet írásos formában is (Csikós, 2020).

A mélyinterjú kérdései a következők:

1. Hány éve dolgozik óvodapedagógusként?
2. Mi a végzettsége?
3. Óvodapedagógusként milyen tapasztalata van az óvoda—iskola átmenetről?
4. Az intézmény, melyben dolgozik, milyen jó gyakorlatokat végez annak érdekében, hogy sikeres legyen az átmenet?
5. Átlagosan, hány gyermek esetében kéri az Oktatási Hivataltól a szakértői vizsgálatot?
6. Mi a véleménye a 2020-ban életbelépő rendeletről, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolja?
7. Tapasztalata szerint a szülőknek mi a véleménye erről? Ők mit tesznek, hogy megkönnyítsék az átmenetet?
8. Segíti-e óvodapedagógusként munkáját a szakértők által alkotott vélemény?
9. A gyermekek fejlesztésében segítségére van-e a szakértői vélemény?
10. Ha a szakértői vélemény alapján a gyermek iskolába megy, akkor tájékoztatják az iskolát a gyermek aktuális állapotáról?
11. Esetleg fogalmazódott meg személyes véleménye a témában? Van bármi hozzáfűznivalója a témához?

3.3 Mintaválasztás

Mélyinterjúimat igyekeztem a lakóhelyemhez közeli településeken rögzíteni. Az elkészült 15 interjút városokban és falvakban készítettem el, hat falu és három város óvodájában, ezek közül öt Zala vármegyei, négy pedig Somogy vármegyei település. Minden óvodából, igyekeztem legalább két óvodapedagógussal rögzíteni mélyinterjúkat, de volt ahol ez nem valósult meg, egy személyre redukálódott. Az alábbi táblázatban összegyűjtöttem azokat az intézményeket, ahol interjúalanyaim dolgoznak, rögzítettem a település típusát, csoportszobák számát, pedagógusok létszámát, a nevelés kiemelt célját és az óvoda—iskola átmenet sajátosságait.

1. táblázat: Az intézmények rövid bemutatása

	A település típusa	Csoportszobák száma	Pedagógusok létszáma	A nevelés kiemelt célja	Óvoda—iskola átmenet sajátosságai
1. óvoda	falu	4 csoportszoba	9 fő	-kéességek fejlesztése, a gyermek egyéniségét, érdeklődését szem előtt tartva	-óvodáskor végére tanulni vágyó első osztályosok nevelése -kudarctmentes iskolakezdés biztosítása
2. óvoda	falu	3 csoportszoba	7 fő	- a gyermekek az óvodapedagógusok nevelése által fejlődjenek, kreativitásuk kibontakozzon	-életkori, egyéni sajátosságok figyelembevételével az iskolakezdéshez szükséges testi, szociális és értelmi fejlettség kialakulásának biztosítása - közös ütemterv az iskolával
3. óvoda	falu	2 csoportszoba	2 fő	-elősegíteni a sokoldalú, harmonikus fejlődést a gyermekek személyiségének figyelembevételével	-szükséges ismeretek megszerzésének biztosítása az iskolakezdéshez -iskolába való beilleszkedés segítése -a gyermeket felkészíteni az iskolai életre, a tanítók elfogadására
4. óvoda	falu	1 csoportszoba	2 fő	-minden gyermek részesüljön olyan nevelésben mely számára megfelelő -ingergazdag környezetben egyéni fejlődésükhöz képest autonóm személyiséggé váljanak	- a gyermekek rendelkezzenek olyan jártasságokkal, készségekkel, melyekkel képesek lehetnek a zökkenőmentes átmenetre - a helyi iskola tanítója ismerje a gyermekeket iskolakezdés előtt
5. óvoda	falu	2 csoportszoba	3 fő	- a gyermeki személyiség fejlesztése a tevékenységek által, a tevékenységeken keresztül	- az átmenetet a lehető legkisebb negatív érzelmi megrázkódtatás nélkül éljük meg - az iskolai beilleszkedéshez szükséges személyiségvonások fejlesztése -testi, lelki, szociális érettség megléte
6. óvoda	falu	3 csoportszoba	4 fő	-személyiségfejlesztő program megvalósítása, mely elősegíti a gyermeki személyiség kibontakozását -a gyermeki szabadság tiszteletben tartása következtében a személyiség sokoldalú fejlesztése	- az iskolával való kapcsolat kialakítása -testi, lelki, szociális érettség megléte szükséges a sikeres óvodakezdéshez - a zökkenőmentes átmenethez szükséges az átgondolt fejlesztőmunka

7. óvoda	falu	3 csoport-szoba	6 fő	- a gyermekek harmonikus, sokoldalú fejlődésének biztosítása -a gyermekek egészséges életvitelének kialakítása	-iskolanyitogató program a helyi iskolákban, ott ismerkedés a tanítókkal -óvodáskor végére szociálisan éretté válnak a gyermekek az iskolára
8. óvoda	város	3 csoport-szoba	6 fő	-céljuk, hogy képessé tegyék a gyermekeket az önálló ismeretszerzésre, harmonikus személyiséggé neveljék őket -a szabad játék minél gazdagabb feltételeinek biztosítása	-óvodáskor végére a gyermekek fejlettsége feleljen meg a zökkenőmentes iskolakezdésnek -iskolaelőkészítő napok, óvónők látogatása az intézményben
9. óvoda	város	5 csoport-szoba	10 fő	-minden gyermek azonos, szeretetteljes nevelésben részesüljön -a gyermekek hátrányai redukálódjanak -sokoldalú, harmonikus fejlődés biztosítása	-önálló feladatmegoldásra való nevelés segíti az iskolai élet megkezdését -testi, lelki szociális érettség elérése szükséges

3.4 Alkalmazott módszer bemutatása

Szakdolgozatom kutatási részéhez úgy gondoltam a legmegfelelőbb módszer lenne, ha személyes mélyinterjúkat rögzítenék. Azért is esett a mélyinterjúk alkalmazására a választásom, mivel véleményem szerint, egy óvodapedagógus kötetlen beszélgetés keretein belül sokkal nyitottabb, közlékenyebb. A mélyinterjúkat 9 intézményben, 15 óvodapedagógussal végeztem el, az interjúk 11 kérdést tartalmaztak.

Az interjúk felvétele előtt biztosítottam időt az óvodapedagógusoknak, hogy átgondolják válaszaikat, felkészüljenek a mélyinterjúra. Ezen okból kifolyólag az interjú napja előtt kérdéseimet, illetve témám alapjait elküldtem az óvodák email címére. A mélyinterjúk felvétele sok időt igényelt, ugyanis előre egyeztetnem kellett időpontot, oda kellett utaznom, mivel az interjúk személyes jelenlét következtében jöttek létre. Az interjúk előtt megkérdeztem az óvodapedagógusokat, hogy beleegyeznek-e abba, hogy a beszélgetésünket hangfelvétel formájában rögzítsem. Ha beleegyeztek, hangfelvételt rögzítettem beszélgetésünkről telefon segítségével, ha nem, akkor egy füzetbe jegyzeteltem szakmai válaszaikat. Ügyeltem arra, hogy mélyinterjúm 30 percnél ne legyen hosszabb, azonban ez függött a válaszok hosszától, átgondoltságától egyaránt. A kutatásomra érkezett válaszokat kvalitatív módszerrel dolgoztam fel, inkább a minőségi válaszok befogadására fordítottam több időt, mint arra, hogy sok választ kapjak.

A rögzített 15 interjú során törekedtem a kapott válaszaimat minél alaposabban, több oldalról vizsgálni, részletesen megismerni, ezekből pedig következtetéseket levonni. A feltejt kérdéseim a következők voltak:

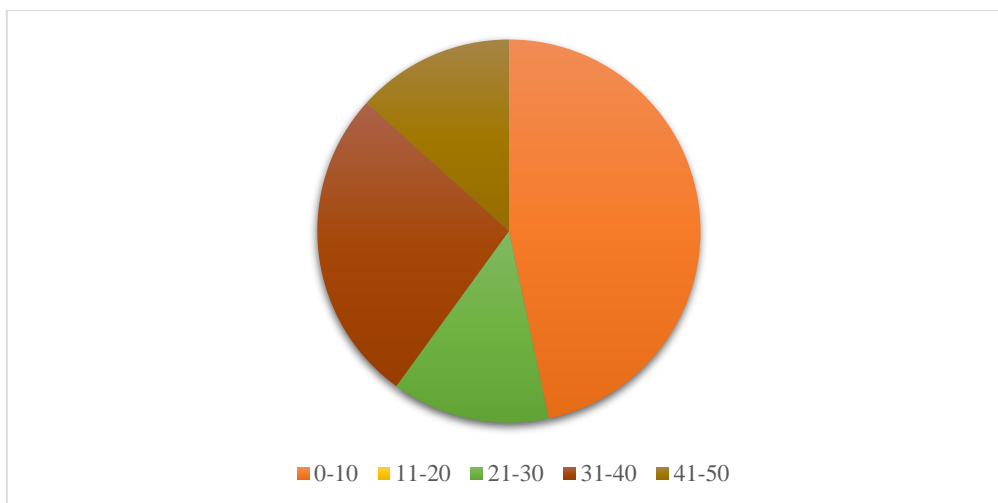
1. Hány éve dolgozik óvodapedagógusként?
2. Mi a végzettsége?
3. Óvodapedagógusként milyen tapasztalata van az óvoda—iskola átmenetről?
4. Az intézmény, melyben dolgozik, milyen jó gyakorlatokat végez annak érdekében, hogy sikeres legyen az átmenet?
5. Átlagosan, hány gyermek esetében kéri az Oktatási Hivataltól a szakértői vizsgálatot?
6. Mi a véleménye a 2020-ban életbelépő rendeletről, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolja?
7. Tapasztalata szerint a szülőknek mi a véleménye erről? Ők mit tesznek, hogy megkönnyítsék az átmenetet?
8. Segíti-e óvodapedagógusként munkáját a szakértők által alkotott vélemény?
9. A gyermekek fejlesztésében segítségére van-e a szakértői vélemény?
10. Ha a szakértői vélemény alapján a gyermek iskolába megy, akkor tájékoztatják az iskolát a gyermek aktuális állapotáról?
11. Esetleg fogalmazódott meg személyes véleménye a témában? Van bármi hozzáfűznie a témához?

3.5 Eredmények

Kutatásom eredményeit a mélyinterjú 11 kérdésére kapott válaszai alapján rögzítettem.

Első kérdésként azt tettem fel interjúalanyaimnak, hogy hány éve dolgoznak óvodapedagógusként? A válaszok alapján 0-10 éve hét óvodapedagógus dolgozik, 11-20 éve nulla óvodapedagógus, 21-30 éve kettő óvodapedagógus, 31-40 éve négy személy, 41-50 éve pedig kettő pedagógus (1. ábra).

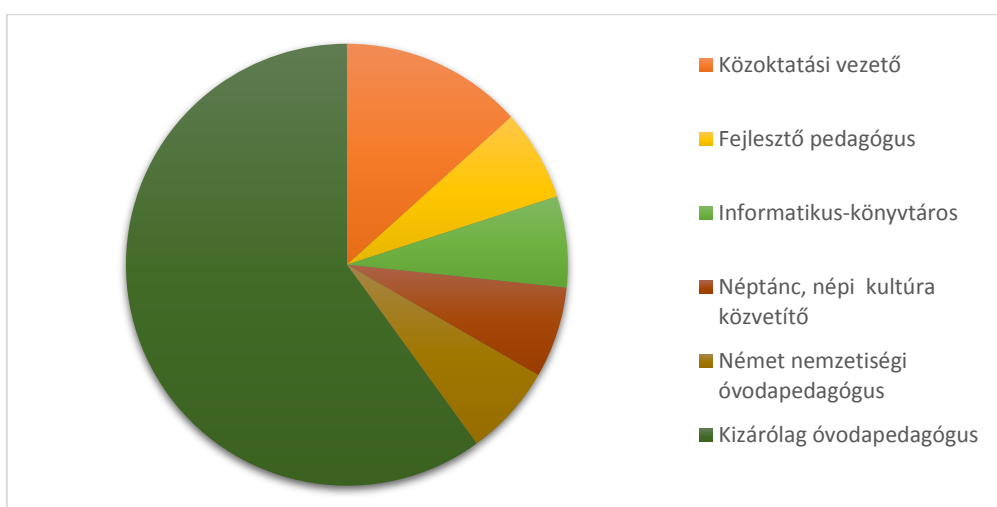
Ez azt mutatja, hogy több a 0-10 éve dolgozó óvodapedagógus a pályán, mint a többi korcsoportokban dolgozók, a vizsgálatom alapján. Az is megállapítható, hogy 2 óvodapedagógus a nyugdíjazásuk ellenére továbbra is dolgozik óvodában, az előbb említett óvodapedagógusok egyébként egy intézményben látják el nevelési munkájukat.

1. ábra: A válaszadók eloszlása a pályán eltöltött idő szerint

Második kérdésem, melyre kerestem a válaszokat, az az, hogy mi az óvodapedagógusok végzettsége. A megkérdezett 15 óvodapedagógusból 15 fő azt a választ adta többek között, hogy óvodapedagógus végzettséggel rendelkezik, de némely válaszok kiegészültek további végzettségekkel/képzésekkel/képesítésekkel. Az óvodapedagógusok közt 2 pedagógus közoktatási vezető, 1 fő fejlesztő óvodapedagógus, 1 fő informatikus-könyvtáros, 1 fő néptánc és népi kultúra közvetítő, 1 óvodapedagógus pedig német nemzetiségi óvodapedagógus, 9 személynek az óvodapedagógus végzettségen kívül, nincs más végzettsége/képzése/képesítése (2. ábra).

Ez alapján megállapítható, hogy 6 főnek van az óvodapedagógus végzettségen kívül más végzettsége, képesítése, képzése, 9 főnek pedig nincs.

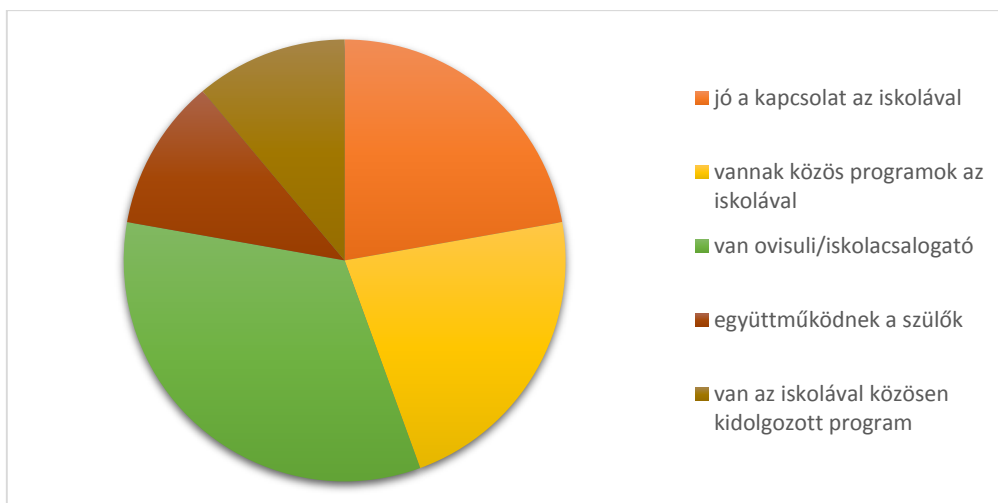

2. ábra: A válaszadók eloszlása végzettség szerint

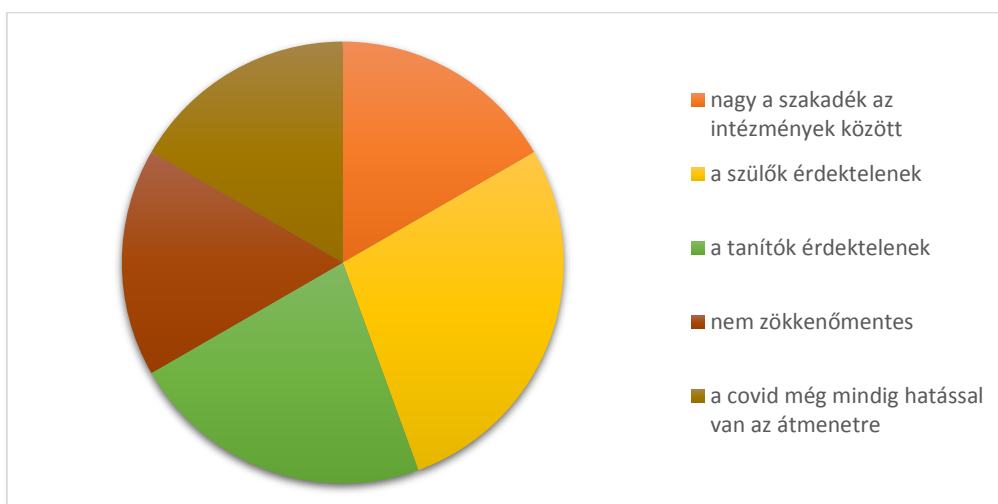

Harmadik kérdésként az óvodapedagógusokhoz azt a kérdést címeztem, hogy óvodapedagógusokként milyen tapasztalataik vannak az óvoda—iskola átmenetről? A válaszok nagyon megosztóak, vegyesek. Van olyan válasz, ami pozitív, van, ami negatív töltetű inkább. 4 óvodapedagógusnak azért van pozitív tapasztalata az óvoda—iskola átmenetről, mivel kiemelkedően jó kapcsolatot ápolnak a helyi iskolákkal, ezzel ellenben 3 óvodapedagógus pedig azt a választ adta, hogy szerintük rossz az átmenet az iskola és az óvoda között levő szakadék miatt. Szintén 4 pedagógus azt nyilatkozta, hogy pozitív tapasztalata van az átmenetről, mivel közös programokat szerveznek az iskolával, ami hatásos az átmenet zökkenőmentességét tekintve, 6 válasz alapján a legnépszerűbb program az iskolacsalogató/ovisuli, de van ahol még közös „rongyosbál” is van az iskolás és óvodás gyermekek számára. 5 óvodapedagógus válaszolta azt, hogy rossz az átmenet, a szülők érdektelensége miatt, 4 óvodapedagógus pedig a tanítók érdektelenségét emelte ki, az okból kifolyólag, hogy nem látogatnak el az óvodákba a leendő első osztályosokat megismerni. 2 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy jó tapasztalata van az átmenetről, azt tekintve, hogy a szülők együttműködnek és sokat segítenek az átmenet megkönnyítésében. 2 óvodapedagógus szintén jó tapasztalatról számolt be, miszerint az iskolával közös kidolgozott ütemtervük van, amihez tartva magukat az elmondásuk alapján teljesen zökkenőmentes az átmenet. Ezzel ellentétben 3 óvodapedagógus negatívan nyilatkozott az átmenetről, az okból kifolyólag, hogy az intézményeikben egyáltalán nem zökkenőmentes és csak évekkal ezelőtt működött az átmenet. 3 pedagógus azt a választ adta, hogy a covid helyzet negatív irányba terelte az átmenetet, mivel megszakadtak az iskolákkal való közös programok, amiket azóta sem szerveztek meg (3. ábra, 4. ábra).

Az interjúk alapján elmondhatom, hogy a válaszadók inkább negatívan nyilvánultak meg az átmenetről a tanítók, szülők, iskolák érdektelenségéből kifolyólag, illetve a közös programok, intézkedések hiánya miatt. Mindemellett az is megállapítható, hogy bizonyos intézményekben pedig abszolút jól működik az átmenet az iskolával kialakított kapcsolat miatt. Egy település óvodájában a meginterjúvult óvodapedagógusok ki is jelentették, hogy az iskolával közösen kidolgozott ütemtervük miatt, szinte zökkenőmentes az átmenet.

3. ábra: A válaszadók eloszlása az átmenet pozitív tapasztalat szerint

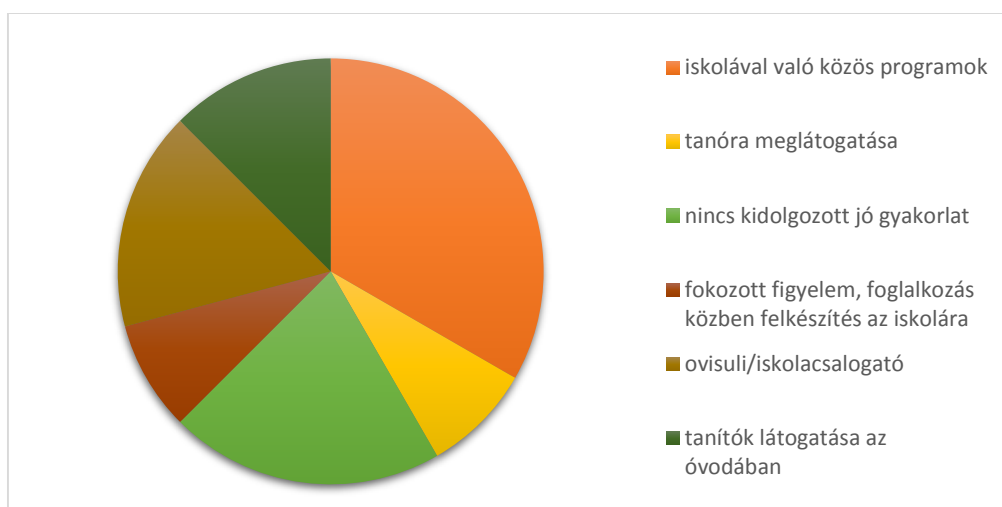
4. ábra: A válaszadók eloszlása az átmenet negatív tapasztalatai szerint

Negyedik kérdésként az óvodapedagógusoknak a következő kérdést tettem fel: „Az intézmény, melyben dolgozik, milyen jó gyakorlatokat végez annak érdekében, hogy sikeres legyen az átmenet?”

A legtöbb óvodapedagógus, szám szerint 8-an az iskolával való közös programokat mondták jó gyakorlatuknak, mely segíti a sikeres átmenetüket. 2 óvodapedagógus azt a választ adta, hogy az iskolákban a leendő első osztályosok egy órát meglátogathatnak pedagógusi kíséretben. Ezekkel ellentétben 5 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy nincs az óvodájuknak kimondottan kidolgozott jó gyakorlatuk. 1 intézményen belül 2 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy a tanköteles korú gyermekeken, év elején felmérést végeznek, s ha elmaradást tapasztalnak, azokra a gyermekekre fokozott figyelmet fordítanak, illetve a tanköteles

korú gyermekeket foglalkozásokba építetten készítik fel a közeli iskolára. Több intézményben megjelenik jó gyakorlatként az ovisuli/iskolanyitogató, ebből kifolyólag több óvodapedagógus szám szerint 4 fő válaszolta azt, hogy nekik az a jó gyakorlatuk. 3 pedagógus szerint nagyban segíti az átmenetüket az, hogy a leendő elsősök tanítói meglátogatják a gyermekeket az óvodában, ahol feltérképezik a gyermekek fejlettségi szintjét, egyéni sajátosságait (5. ábra).

Ez azt mutatja, hogy a legtöbb intézmény jó kapcsolatot ápol az helyi iskolájukkal és közösen, programok szervezésével zökkenőmentesebbé tehetik az átmenetet. A válaszok azt is megmutatják, hogy vannak intézmények, ahol nincs kidolgozott jó program.

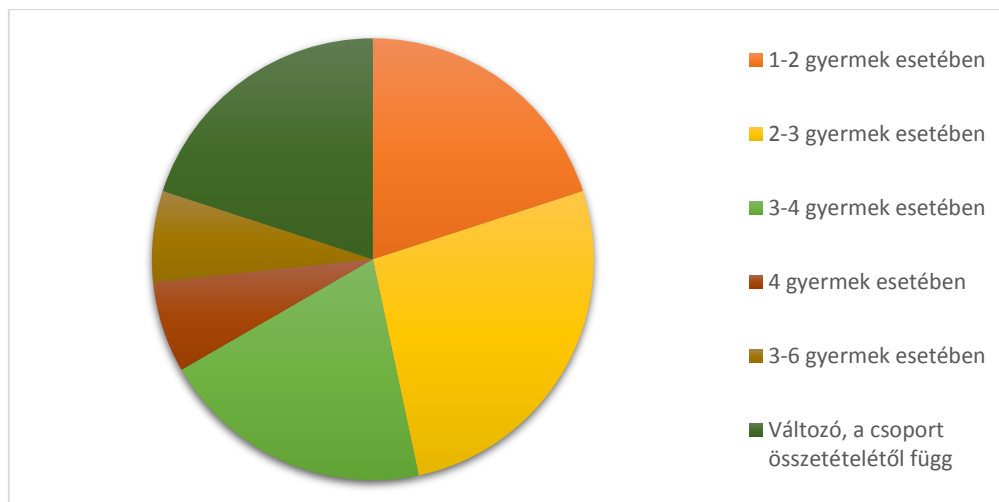

5. ábra: A válaszadók eloszlása az intézmények jó gyakorlatai szerint

A szakdolgozati témám a rugalmas beiskolázást befolyásoló 2020-ban életbe lépő rendelet hatásai, ezen okból kifolyólag tettem fel a következő kérdést: „Átlagosan, hány gyermek esetében kéri az Oktatási Hivataltól a szakértői vizsgálatot?”

A válaszok vegyesek voltak, 4 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy a szakszolgálattól kettő-három gyermek esetében kérték, 3 pedagógus pedig azt a választ adta, hogy három-négy gyermek esetében. 3 óvodapedagógus nem adott tényleges választ, ezért azt mondták, hogy ez változó, az aktuális gyermekösszetételtől függ. 1 óvodapedagógus azt mondta, négy-gyermek esetében kérték a tavalyi évben, 3 óvodapedagógus csak elvétve kérte a vizsgálatot egy-két gyermeknél. Akadt olyan pedagógus is, aki a nagy csoportlétszámra hivatkozva (27-28 fő) azt válaszolta, hogy három-hat gyermek esetében kérték (6. ábra).

A válaszokból megállapítható, hogy minden intézményben más-más a gyermekösszetétel, igaz nem nagyok az eltérések. A legtöbb óvodapedagógus kettő-három gyermek esetében kérte a vizsgálatot. Attól is függ véleményem szerint a kért vizsgálatok száma, hogy a csoport homogén-e avagy sem.

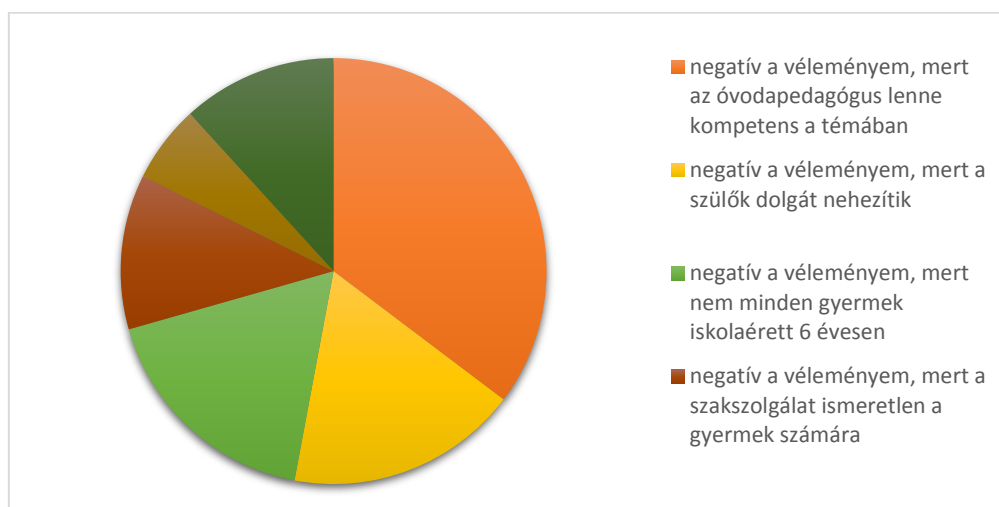

6. ábra: A válaszadók eloszlása a szakszolgálati vizsgálatok száma szerint

A legtöbb negatív válasz a következő feltett kérdésből származik: „*Mi a véleménye a 2020-ban életbelépő rendeletről, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolja?*”

A legtöbb óvodapedagógus, 6 fő azt nyilatkozta a 2020-as rendeletmódosításról, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolja, hogy az óvodapedagógusok lennének kompetensek a döntés hozatalában, nem a szakszolgálat, úgy érzik elvették a döntés lehetőségét tőlük. A rendelettel járó papírmunka a nem megfelelő intelligenciával rendelkező szülőknek is megterhelő, válaszolta 3 óvodapedagógus, akik hátrányos helyzetű településeken látják el nevelőmunkájukat. 3 óvodapedagógus azt mondta, hogy negatív a véleményük, mivel nem minden gyermek lesz 6 évesen iskolaérett, szerintük ezt csak az ember tudja megítélni, aki előtte 3 évig a gyermekkel/gyermekkel foglalkozott. 2 pedagógus azt válaszolta, hogy negatív a véleménye, hogy a szakszolgálat helyszíne, a vizsgálatot végző szakemberek nem ismerősek a gyermek számára, emiatt lehet, hogy olyan eredmény születik, ami nem releváns, illetve a vizsgálatok is hosszúak lehetnek. 2 óvodapedagógus pozitívan nyilatkozott a témáról, mivel szerintük indokolt volt a rendelet az okból, hogy sok szülő visszafogta a gyermekét, holott már iskolaérett volt, a 2 óvodapedagógus, aki ezt válaszolta, 1 város óvodájában dolgozik. 1 óvodapedagógusnak nincs kiforrott véleménye a rendeletről (7. ábra).

A válaszokból megállapítható, hogy az óvodapedagógusok, nincsenek jó véleménnyel a 2020-as rendeletről, mely az átmenetet befolyásolja. Legfőképpen azt sérelmezik, hogy elvették tőlük a döntés lehetőségét.

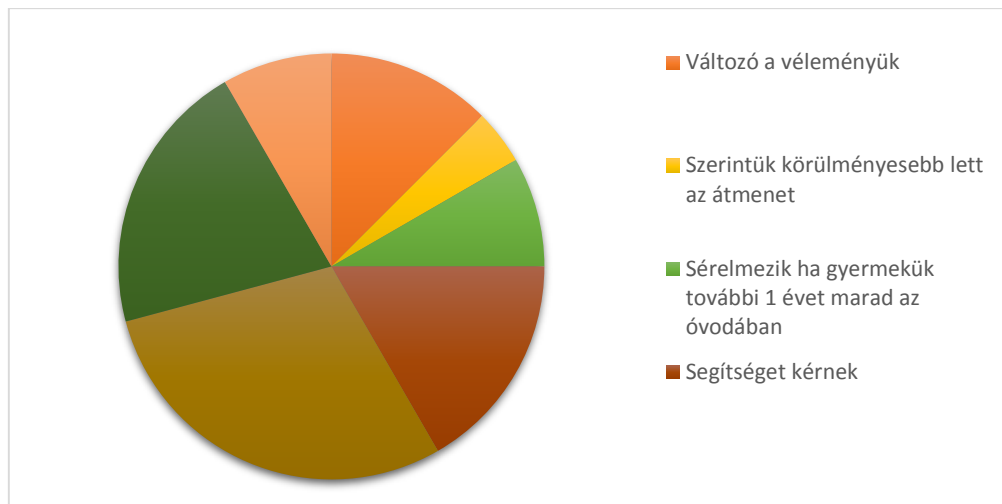
7. ábra: A válaszadók eloszlása a rendeletről való vélekedés szerint

Az óvodapedagógusoknak a következő kérdést tettem fel: „*Tapasztalata szerint a szülőknek mi a véleménye erről? Ők mit tesznek, hogy megkönnyítsék az átmenetet?*”

Az óvodapedagógusok közül hárman azt felelték, hogy változó a szülők véleménye a 2020-as rendeletről, néhányan elfogadják a tényt, hogy gyermekük lehet még egy további éven keresztül az óvodai nevelés részese lesz, néhányan sérelmezik azt. 1 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy a szülőknek így sokkal körülményesebb lett az átmenet. 2 pedagógus azt mondta, a szülők sérelmezik, ha gyermekük marad egy évet az óvodában. A hátrányos helyzetű településeken nagy gondot okoz az ezzel járó papírmunka, ezért 4 óvodapedagógus azt válaszolta a szülők tőlük kérnek segítséget, az iratok értelmezésében, kitöltésében, illetve az internethasználatban egyaránt. 7 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy a szülők az ovisuli/iskolacsalogató programokkal segítik gyermekük átmenetét.

Több szülőnek nyűg a beiskolázás ezért nem fordítanak rá kellő figyelmet, válaszolta 5 pedagógus. 2 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy a szülők inkább lélekből, kisebb apróságokkal (ceruzakészlet, füzetek) készítik fel gyermekeiket az iskolára (8. ábra).

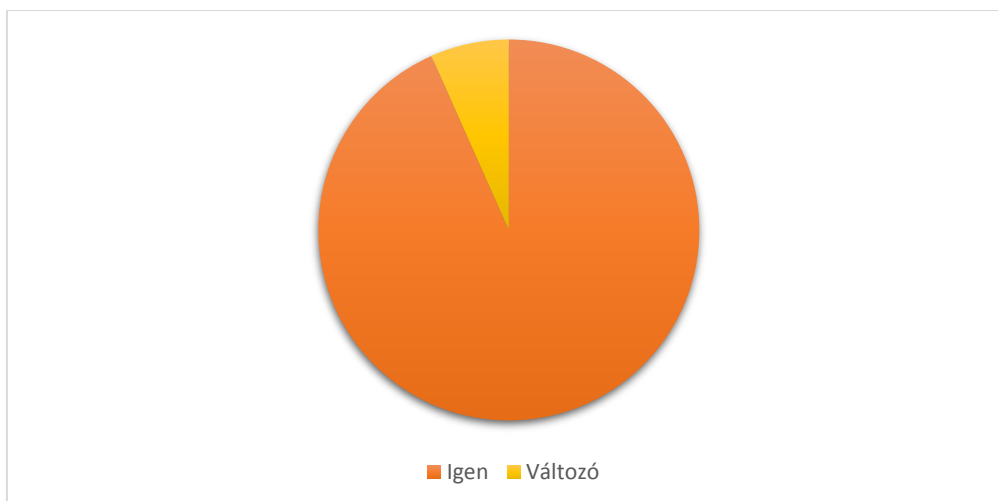
Az interjúk során, úgy az elemzésben is megnyilvánul, hogy a hátrányosabb helyzetű településeken a beiskolázásra fokozott figyelmet kell fordítani, a szülők iskolai végzettsége, intellektuális képességeik, internet hiányában.

8. ábra: A válaszadók eloszlása a szülői vélemények szerint

Következésként, jelen kérdést tettem fel: „*Segíti-e óvodapedagógusként munkáját a szakértők által alkotott vélemény?*”. 14 óvodapedagógus egyöntetűen azt a választ adta, hogy igen, segíti munkájukat. 1 óvodapedagógus pedig azt válaszolta, hogy változó, hogy segíti-e a munkáját, mivel többször megesett, hogy elküldték a gyermeket a szakszolgálathoz mikor érzékelték problémát, majd ezt követően megérkezett a szakvélemény, ami nem támasztotta alá az általuk észlelt problémákat, azonban azok a későbbiekben továbbra is fent álltak a gyermeknél (9. ábra).

Ez azt mutatja, hogy a legtöbb óvodapedagógus számára a nevelési munkában segítség a szakértők által alkotott vélemény.

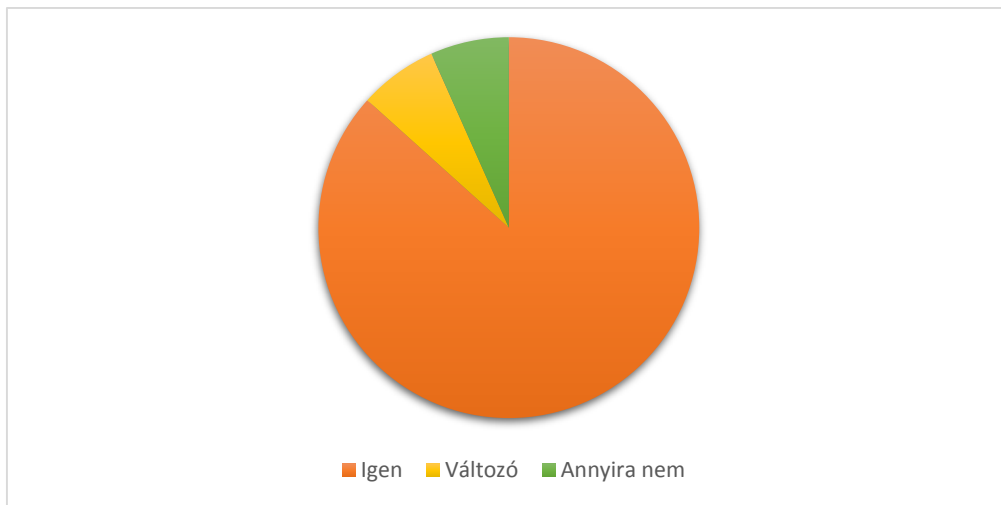

9. ábra: A válaszadók eloszlása a szakvéleményről alkotott vélekedés szerint

A következő kérdést a gyermekek fejlesztéséről tettem fel: „*A gyermekek fejlesztésében segítségére van-e a szakértői vélemény?*”

13 óvodapedagógus igennel válaszolt, 1 óvodapedagógus azt a választ adta, hogy változó, hogy segítségére van-e a szakvéleménye. 1 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy annyira nem segíti munkáját a szakértői vélemény, hisz ő fejlesztőpedagógusként tudja, milyen területeken kell a gyermeket fejleszteni, segíteni (10. ábra).

Ebből is látható, hogy az óvodapedagógusok nagy részének segítségére van a szakértői vélemény.

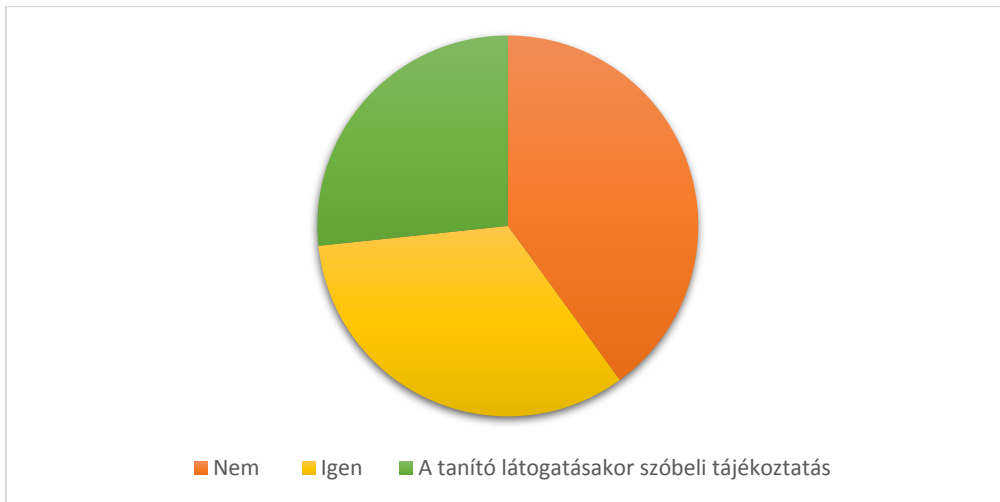

10. ábra: A válaszadók eloszlása aszerint, hogy mennyire segíti őket a gyermek fejlesztésében a szakvélemény

Az átmenetre reflektálva, a következő kérdést tettem fel: „*Ha a szakértői vélemény alapján a gyermek iskolába megy, akkor tájékoztatják az iskolát a gyermek aktuális állapotáról?*”

A legtöbb válasz az volt, hogy nem adhatnak át adatokat a gyerekekről az iskola részére, mivel törvényileg nem helytálló illetve, a gyermekek jogait sértenék, válaszolta 6 óvodapedagógus. Ezzel ellentétben 5 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy adnak át a gyerekekről adatokat, dokumentumokat. 4 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy írott formában nem adnak át a gyerekekről információkat, viszont ha a leendő tanítók meglátogatják a nagycsoportos gyermekeket az óvodában, akkor verbálisan elmondják a gyermekek sajátosságait, erősségeiket és azt is, hogy mi az, ami nehézséget okoz számukra (11. ábra).

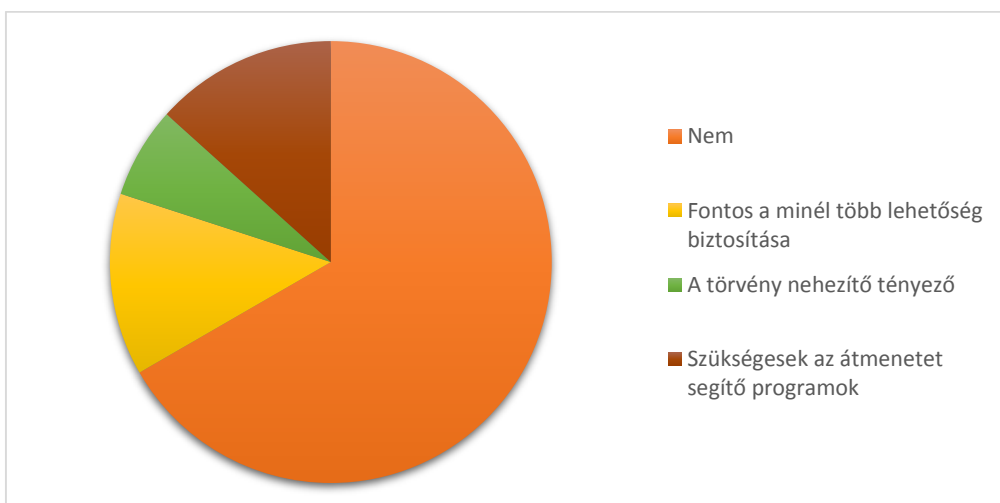
Ez azt mutatja, hogy a legtöbb óvodapedagógus tiszteltben tartja a gyermekek jogait, és írásos dokumentumokat nem adnak át a gyerekekről, hisz a szükséges dokumentumok fent vannak a KIR rendszerben.

11. ábra: A válaszadók eloszlása az iskolai tájékoztatásáról (gyermek állapotáról)

Az utolsó kérdésnél kíváncsi voltam, hogy az óvodapedagógusoknak van-e még valami hozzáfűznivalójuk a témához.

10 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy nincsen további hozzáfűznivalója a témához, 2 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy fontos a minél több lehetőség biztosítása a nagycsoportos gyermekek fejlesztésére, szerintük nagyon fontos a nagycsoportos, iskolába menő gyermekekkel külön is foglalkozni, beszélgetni. 1 óvodapedagógus még annyit fűzött hozzá a témához, hogy a törvénnyel megnehezítik azon gyerekek fejlődését, akiknek szükségük lenne még egy év óvodai nevelésre. 2 óvodapedagógus azt válaszolta, hogy szükséges a minél több átmenetet segítő program szervezése illetve, az azon való részvétel (12. ábra).

12. ábra: A válaszadók eloszlása további hozzáfűznivalók alapján

3.6. A kutatás összegzése

Szakedolgozatom kutatási részében a 2020-ban életbe lépő rendelet hatásait vizsgáltam az óvodapedagógusok körében. Vizsgálatomat 3 kutatási kérdés segítette, a céloom a megkérdezett óvodapedagógusok véleményének megismerésén túl, az volt, hogy megtudjam, hogy vélekednek a rendeletről, a szakértői vélemények hogy járulnak hozzá a szakmai kompetenciájukhoz, illetve, hogy hogyan segíti a rendelet a rugalmas beiskolázást? A válaszok gyűjtését primer, feltáró kutatással végeztem, mélyinterjúk segítségével. A kapott válaszokat, információkat elemeztem, összegeztem.

A mélyinterjúkat összesen 15 óvodapedagógussal készítettem el, 9 nevelési intézményben, ezek közül 5 Zala vármegyei, 4 Somogy vármegyei település óvodájában. Az ő válaszaikat dolgoztam fel kutatásomban.

Első kutatási kérdésemben azt kívántam feltárni, hogy az óvodapedagógusok, hogy vélekednek a rugalmas beiskolázást befolyásoló rendeletről. A válaszaikat együttesen elemezve megállapítható, hogy mind a 15 óvodapedagógus tájékozott a rendeletet illetően. Összegezve, a pedagógusoknak, nincsenek jó tapasztalataik a rendeletről, mivel véleményük szerint ők lennének kompetens személyek a témában, hiszen a gyermekekkel vannak x éve és rálátanak a fejlettségükre. A törvénnyel azért sem értenek egyet, mert némely településen a szülők nem olyan tájékozottak a gyermekek fejlettségével kapcsolatban, hogy észleljék a lehetséges felmerülő problémákat, ők nem szakemberek, mindemellett nincsen hely, ahol kitöltenék a szülők a nyomtatványokat sem. A másik, amiért a pedagógusok nem értenek egyet a rendelettel az az, hogy nem minden gyermek lesz 6 évesen iskolaérett, hanem 7 évesen, de ezt csak az az ember tudja megítélni, aki előtte 3-4 évig vele foglalkozott.

Második kutatási kérdésemben arra voltam kíváncsi, hogy hogyan járul hozzá szakmai kompetenciájukhoz a szakszolgálattól érkezett szakvélemény? A pedagógusok nagyrészt úgy érzik, hozzájárul szakmai kompetenciájukhoz a szakvélemény, emellett hasznukra is vannak azok. Elvértve volt 1-2 óvodapedagógus, akik azt válaszolták, hogy a szakértők által alkotott vélemények nem annyira járulnak hozzá a szakmai kompetenciájukhoz, az okból kifolyólag mert vagy fejlesztőpedagógus volt az óvodapedagógus, a másik óvodapedagógus pedig úgy vélte nem reális a szakszolgálat megítélése a gyermekek képességeit illetően, nem olyan eredményeket kapnak mint amire számítanak.

Harmadik kutatási kérdésem a témával kapcsolatosan az volt, hogy hogyan segíti a rendelet a rugalmas beiskolázást? A válaszok alapján elmondható, hogy az átmenet az iskola és óvoda közti szakadék miatt nem annyira jól működik, emellett a rendelet nem könnyíti meg az

óvodapedagógusok és a szülők dolgát sem. A rendelet nem segíti túlzottan a rugalmas beiskolázást, az óvodapedagógusok úgy nyilatkoztak a témában, hogy a rendelet több papírmunkával jár, mivel a szülők nem tudják értelmezni az iratokat, így az óvodapedagógusok végzik az ezzel kapcsolatos feladatokat is.

4. Összegzés

Szakedolgozatomban a 2020-ban életbe lépő rendelet hatásait vizsgáltam az óvodapedagógusok körében. A szakirodalmi áttekintés alkalmával feldolgoztam a dolgozatom szempontjából releváns szakirodalmakat, tanulmányokat, bejegyzéseket. Dolgozatomban szakirodalmi áttekintésében elsődlegesen az átmenetet határoztam meg, majd a nemzetközi tapasztalatokat feldolgoztam fel, az iskolaérettséget, iskolakészültséget általánosságban, fogalmi meghatározásaival együtt, majd a szakedolgozatomban szempontjából lényeges törvényi háttérrel, aztán az átmenetet segítő programokat, jó gyakorlatokat gyűjtöttem össze, a fejlődés jellemzőit óvodáskor végére, végül az átmenet hazai kutatásait.

A mélyinterjúkat összesen 15 óvodapedagógussal készítettem el, 9 nevelési intézményben, ezek közül 5 Zala vármegyei, 4 Somogy vármegyei település óvodájában. Az ő válaszait feldolgoztam fel a kutatási részben. A kutatás eredményei szerint a 2020-ban életbelépő rendeletmódosítás nem túlzottan népszerű az óvodapedagógusok körében, többen sérelmezik, hogy az óvodapedagógusok véleményét nem veszik figyelembe, illetve azt is, hogy a rendeletmódosítás által több feladatuk lett.

A szakedolgozati munkám elején meghatározott célok teljesültek, szakmai ismereteim gyarapításához nagyban hozzájárult a téma. Úgy gondolom, hogy a jövőbeni munkavégzésem során is tudom használni ezeket az ismereteket, információkat, be tudom majd építeni a nevelési munkámba, ha iskolába készülőkkel fogok foglalkozni. Az interjúkkal kapcsolatos előzetes várakozásaim beigazolódtak. Úgy vélem, hogy a rendelet a pedagógusok körében nem lesz népszerű, örvendetes, ez be is igazolódtott. Az interjú felvétele előtt azt is gondoltam, hogy az átmenetek nem a legzökkenőmentesebb folyamatok az óvodákban, tekintve az óvodák és iskolák közötti szakadékokat. Tehát az interjú rögzítése, összesítése, kiértékelése után elmondható, hogy olyan eredmények születtek nagyrésztben amikre előzetesen számítottam.

Az interjúkon elhangzottak alapján az én személyes véleményem is az, hogy a jelen rendelet nem feltétlenül biztosítja azt, hogy a gyermek 6 évesen zökkenőmentesen kezdhesse meg az iskolát. Az óvodapedagógusok véleményét tudom csak alátámasztani, gyakorlati tapasztalataim alapján is, hogy nem minden gyermek lesz 6 évesen iskolaérett. Nem feltétlenül tartom jónak azt sem, hogy az óvodapedagógusok kezéből kivették a döntés lehetőségét arról, hogy megítélik a megfigyeléseik, tapasztalataik, méréseik, ismereteik alapján a gyermekek iskolaérettségét.

5. Irodalomjegyzék:

- Acsai Zita, Balogh Mária, Botár Eszter és Eigneré Somogyi Mária (2020). *Óvoda—iskola átmenet*. URL:https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/efop313/Ovoda_iskola_atmenet.pdf [2022.12.20.]
- Aline-Wendy Dunlop and Hilari Fabian (2007). *Informing transitions in the early years*. Open University Press, London.
- Ann Higgins Hains, Susan A. Fowler, Ilene S. Schwartz, Esther Kottwitz and Sharon Rosenkoetter (1989). A Comparison of Preschool and Kindergarten Teacher Expectations for School Readiness. *Early Childhood Research Quarterly*, 4(1). 75–88.
- Apró Melinda (2013). A hazai iskolaérettségi vizsgálatok gyakorlata napjainkban. *Iskolakultúra*, 23(1). 52-71.
- Balázsne Szűcs Judit, Porkolábné Balogh Katalin és Szaitzné Gregorits Anna (2009). *Komplex prevenció óvodai program - Kudarc nélkül az iskolában*. Trefort Kiadó, Budapest.
- Bass László, Borbély Sjoukje, Jászberényi Márta, Lányiné Engelmayer Éva és Sarkady Kamilla (1989). *A Budapesti Binet-teszttel végzett vizsgálatokról*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Báthory Zoltán és Falus Iván (1997). *Pedagógiai Lexikon II*. Keraban Könyvkiadó, Budapest.
- Böddi Zsófia és Vári Péter (2019). *Jó gyakorlatok az óvoda—iskola átmenethez*. Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest.
- Csikós Csaba (2020). *A neveléstudomány kutatómódszertanának alapjai*. ELTE Eötvös Kiadó, Budapest.
- Darvas Horváth Katalin, Dr. Igaz Sarolta, Gelgányiné Kósa Irén, Hujber Tamásné, Polyhosné Babáczek Erzsébet, Somhegyi Szeverin és Tóth Judit (2015). *Óvodai hátránycsökkentés, eredményes iskolakezdés*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft., Budapest.
- Dockett, S. & Perry, B. (2002). Who's Ready for What? Young Children Starting School. *Contemporary Issues in Early Childhood*, 4(4). 14–24.
- Dr. Bakonyi Anna (2020). *Az óvoda—iskola átmenet pedagógiai kérdései*. URL:<https://ovonok.hu/2020/02/az-ovoda-iskola-atmenet-pedagogiai-kerdesei/> [2022.10.11.]
- Dr. Bakonyi Anna (2016). *Az óvoda—iskola átmenet alapkérdései*. URL: <https://ovi-admin.hu/index.php?menu=cikk&id=186> [2022.11.04.]
- Dr. Bakonyi Anna (2007). *Az óvodás gyermek fejlődésének nyomon követése*. SuliNova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus-továbbképzési Kht., Budapest.
- Dr. Szilágyiné Gálos Ildikó (2000). *Az óvoda—iskola átmenet pedagógiai és pszichológiai problémái különös tekintettel a részképességek zavaraira*. Fővárosi Pedagógiai Intézet, Budapest.
- Fiatalkutatók fóruma 2.(2007). *Diszciplinák határain innen és túl*. MTA Társadalomkutató Központ, Budapest.

- Fleisz-Gyurcsik Anita (2021). A hazai publikált óvoda—iskola átmenetet segítő gyakorlatok szisztematikus áttekintése. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 9 (2). 56-90.
- Golyán Szilvia (2013). Válogatás az óvoda–iskola átmenet Európai tapasztalataiból. *Gyermeknevelés Tudományos Folyóirat*, 1(1). 106-128.
- Hamrák Anna (1994). Lassított iskolakezdési program. *Iskolakultúra*, 4(19). 16–23.
- Hunyady Györgyné (1998). *Lépésről lépésre–iskolai program*. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum, Budapest.
- Kálmán László és Tóth Edit (2021). Óvodapedagógusok, tanítók és szülők vélekedései az iskolakészültségről. *Iskolakultúra*, 31(09). 3-24.
- Kenyeres Elemér (1928). *A magyar kisednevelés vezérkönyve*. Budapest Székesfőváros Házinyomdája, Budapest.
- Kulcsár Mihályné (1995). A tanulási nehézségek vizsgálata – iskolaérettség. *Iskolakultúra*, 5(10). 27–37.
- Lakatos Katalin (2003). Az iskolaéretlenség szűrése az állapot- és mozgásvizsgáló teszttel—Az iskola-éretlenség korai tünetei és az iskolaérettségi vizsgálat. *Új Pedagógiai Szemle*, 3(3). 137-149.
- Metka Katalin és Vargáné Kiss Erika (2020). *Jó gyakorlatok az oktatás szakaszai közötti átmenetekhez*. Oktatási hivatal, Budapest.
- Mérei Ferenc és V. Binét Ágnes (1981). *Gyermeklélektan*. Gondolat Könyvkiadó, Budapest.
- Mihály Ildikó (2001). *Életkor és iskolakezdés – a viták tükrében*.
[URL:https://epa.oszk.hu/00000/00035/00049/2001-05-eu-Mihaly-Eletkor.html](https://epa.oszk.hu/00000/00035/00049/2001-05-eu-Mihaly-Eletkor.html) [2022.12.10.]
- Mihály Ottó (1999). *Gyakorlati válaszok: fejlesztések, kísérletek*. Okker Kiadó, Budapest.
- Nagy József (1980). *5–6 éves gyermekeink iskolakészültsége*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Nagy Viktória (2017). Óvodából iskolába. *Óvodai Vezetési és Nevelési Módszertani Tanácsadó* 5(9). 33-47.
- Ney Ferenc (1846). *Kisedővási nefelejts*. Intézeteket Magyarországon Terjesztő Egyesület, Pest.
- Pia Rebello Britto (2012). *School readiness: a conceptual framework*. URL: <https://resources.leicestershire.gov.uk/sites/resource/files/field/pdf/2020//7/School-readiness-a-conceptual-framework-UNICEF.pdf> [2023.01.08.]
- Szabó Pál (1979). *A kisiskolás*. Kossuth Könyvkiadó, Budapest.
- Torda Ágnes (1989). *Emberalak ábrázolásának minősítése a Goodenough-féle eljárással*. Akadémiai Kiadó, Budapest.
- Vekerdy Tamás (2016). *Kisgyerekek- óvodások*. Central Könyvek, Budapest.
- Vojnitsné Kereszty Zsuzsa és Zilahiné Gál Katalin (2008). *Az óvoda—iskola átmenet problémái*. Educatio Társadalmi Szolgáltató Közhasznú Társaság, Budapest.

6. Táblázatjegyzék

1. táblázat: Az intézmények rövid bemutatása	21
--	----

7. Ábrajegyzék

1. ábra: A válaszadók eloszlása a pályán eltöltött idő szerint	24
2. ábra: A válaszadók eloszlása végzettség szerint	24
3. ábra: A válaszadók eloszlása az átmenet pozitív tapasztalat szerint	26
4. ábra: A válaszadók eloszlása az átmenet negatív tapasztalatai szerint	26
5. ábra: A válaszadók eloszlása az intézmények jó gyakorlatai szerint	27
6. ábra: A válaszadók eloszlása a szakszolgálati vizsgálatok száma szerint.....	28
7. ábra: A válaszadók eloszlása a rendeletről való vélekedés szerint	29
8. ábra: A válaszadók eloszlása a szülői vélemények szerint	30
9. ábra: A válaszadók eloszlása a szakvéleményről alkotott vélekedés szerint	30
10. ábra: A válaszadók eloszlása aszerint, hogy mennyire segíti őket a gyermek fejlesztésében a szakvélemény	31
11. ábra: A válaszadók eloszlása az iskolai tájékoztatásáról (gyermek állapotáról).....	32
12. ábra: A válaszadók eloszlása további hozzáfűznivalók alapján.....	32

8. Mellékletek

1. Melléklet

Mélyinterjú kérdései

1. Hány éve dolgozik óvodapedagógusként?
2. Mi a végzettsége?
3. Óvodapedagógusként milyen tapasztalata van az óvoda—iskola átmenetről?
4. Az intézmény, melyben dolgozik, milyen jó gyakorlatokat végez annak érdekében, hogy sikeres legyen az átmenet?
5. Átlagosan, hány gyermek esetében kéri az Oktatási Hivataltól a szakértői vizsgálatot?
6. Mi a véleménye a 2020-as rendeletről, mely a rugalmas beiskolázást befolyásolja?
7. Tapasztalata szerint a szülőknek mi a véleménye erről? Ők mit tesznek, hogy megkönnyítsék az átmenetet?
8. Segíti-e óvodapedagógusként munkáját a szakértők által alkotott vélemény?
9. A gyermekek fejlesztésében segítségére van-e a szakértői vélemény?
10. Ha a szakértői vélemény alapján a gyermek iskolába megy, akkor tájékoztatják az iskolát a gyermek aktuális állapotáról?
11. Esetleg fogalmazódott meg személyes véleménye a témában? Van bármi hozzáfűznivalója a témához?

NYILATKOZAT

a szakdolgozat nyilvános hozzáféréséről és eredetiségéről

A hallgató neve: LAJOS PETRA
A Hallgató Neptun kódja: HARD OD
A dolgozat címe: AZ ÓVODA – ISKOLA ÁTME NET KÉRDÉS KÖRE.
A 2020-BAN ÉLETBE LÉPŐ REND ELET MÓDOS ÍTÁS HATA SAI.
A megjelenés éve: 2023
A konzulens tanszék neve: G Y E R M E K N E V E L É S I T A N S Z É K

Kijelentem, hogy az általam benyújtott szakdolgozat egyéni, eredeti jellegű, saját szellemi alkotásom. Azon részeket, melyeket más szerzők munkájából vettem át, egyértelműen megjelöltem, s az irodalomjegyzékben szerepeltettem.

Ha a fenti nyilatkozattal valótlan állítottam, tudomásul veszem, hogy a Záróvizsga-bizottság a záróvizsgából kizár és a záróvizsgát csak új dolgozat készítése után tehetek.

A leadott dolgozat, mely PDF dokumentum, szerkesztését nem, megtekintését és nyomtatását engedélyezem.

Tudomásul veszem, hogy az általam készített dolgozatra, mint szellemi alkotás felhasználására, hasznosítására a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem mindenkori szellemi tulajdon-kezelési szabályzatában megfogalmazottak érvényesek.

Tudomásul veszem, hogy dolgozatom elektronikus változata feltöltésre kerül a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem könyvtári repozitori rendszerébe.

Kelt: 2023 év április hó 28. nap

Lajos Petra
Hallgató aláírása

3. Melléklet

**KONZULTÁCIÓS
NYILATKOZAT**

A LAJOS PETRA (név) (hallgató Neptun azonosítója: H1R000)
konzulenseként nyilatkozom arról, hogy a szakdolgozatot áttekinttem, a hallgatót az
irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól
tájékoztattam.

A szakdolgozatot a záróvizsgán történő védelemre javaslom / nem javaslom.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem

Kelt: 2023 év április hó 28 nap

Szedesné Bóka Hajnal
Belső konzulens